

גליון רמי"ח
ברשת שמות תשע"ח

בבל עיני הגליון - 0527121241
לקבלת העלון בדוא"ל -
NerYissachar@gmail.com

נר יששכר

לע"נ מרן ראש הישיבה
הגאון הגדול רבי יששכר מאיר זצוק"ל

משנה שכתב שכי ממשנתו של רבינו

מידת ענותנותו של משה רבינו - השרוש לגילויים הנוראים בארץ מצרים (חלק א')

הנבואה כולה נמסרה לנביא מאת ה' - תוכנה ופירושה ואופן אמירתה, ואין הנביא מחדש ומוסיף מדעתו כלום, אלא נבואה שלימה היא זו, והיא בבחינת "שכינה מדברת מתוך גרונו", והיא הבחינה שנוכרה בדברי חז"ל בחילוק שבין נבואת משה רבינו לנבואת שאר נביאים, שמשו רבינו נתנבא בלשון "זה הדבר אשר צוה ה'", ואילו שאר נביאים לא נתנבאו אלא בלשון "כה אמר ה'".

(ענין זה שאצל משה רבינו "שכינה היתה מדברת מתוך גרונו" נזכר הרבה בספרים הק' (עי' רוח חיים פ"א משנה א), ויש שייחסו מימרא זו למה שנתבאר בפרשת שלח, אחר שמרים הנביאה דיברה על משה רבינו "וואמר שמעו נא דברי, אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתדע, בחלוס אדבר בו. לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא פה אל פה אדבר בו". וכן ביאר המלבי"ם את מה שאמרו חז"ל בספרי (בספרי מסות פרשה ב) שכל הנביאים נתנבאו ב"כה אמר ה'" ומשה רבינו מוסיף עליהם שנתנבא בלשון "זה הדבר".

אכן, המקור לנוסח המאמר המובא בספרים שהיתה שכינה מדברת מתוך גרונו, הוא מה שמפורש בזה"ק ברעיא מהימנא (פנחס רלב ע"ב), שאחד מתוך שבחיו של משה רבינו הוא "דקודשא בריך הוא ושכינתיה מדבר על פומי", עיי"ש).

ומעין הבחינה הזו מצאנו אצל דוד המלך נעים זמירות ישראל שהעיד על עצמו כי "רוח ה' דבר בי ומילתו על לשוני" (ש"ב כג ב) וכפי שביאר שם הרלב"ג "שענינו באלו הזמירות הנעימות שחבר היה שרוח השי"ת דבר בו, ובמה שנאצל עליו מרוח הקדש היה דבר השם יתעלה על לשונו, להגיד אלו הזמירות ולחברם בספרי" (וכענין ב"ד"ק ט"ט), וכל נבואותיו של משה רבינו בארץ מצרים היו מעין זה, שלא היו הדברים מיוחסים אליו כלל, אלא השכינה כביכול היתה מדברת מתוך גרונו, וכמו שנוכר בדברי חז"ל בכמה מקומות.

ונמצאנו למדים, כי מעשיו של משה רבינו בשליחות שנשלח לפרעה - מעשי ה' המה, והדברים שנתנבא בארץ מצרים - דבר ה' היו, ואף שבפועל היה נראה כי הוא המדבר והוא העושה ופועל, מכל מקום הקב"ה גילה במאמרו כי "לא משלך היא" שליחות זו, כי אם משל מקום הוא, ומפני כן אין לו לחוש לשום סכנה ופגע שיבואהו מיד פרעה מלך מצרים.

מעלת הענוה של משה רבינו, שורש לכל הגילויים הנוראים בארץ מצרים

היסוד להשגת מעלה זו - שיהיו כל פעולותיו של השליח בבחינת "שליחותו של מקום" עד שיחשבו כאילו הקב"ה עצמו פועל - היא בהיות האדם שלם בתכלית במידת הענוה, וכפי שביאר מרנא הגר"ח מוואלוויץ בספרו רוח חיים (פ"א מ"א) בביאור מעלת משה רבינו יותר ממעלתו של אברהם אבינו, שאצל משה רבינו "נודרך הגוף כל כך עד שלא היה חוץ ומפסיק בין הארת הנשמה כשהיה בעולם העליון לכשהיה בגוף, וזה היה מפני רוב שפלותו וענותו, שחשב עצמו כאלו הגוף אינו ואמר "ונחנו מה". ולכן אמרו השכינה מדברת מתוך גרונו על משה, מחמת שלא היה הגוף אצלו מסך מבדיל היתה שכינה מדברת מתוך גרונו ממש וכו', וכל זה זכה מחמת רוב הענוה שהיתה בו - שהיה הגוף נחשב אצלו כדבר מה"

ובפתחי שערים להגרי"א חבר (נתיב פרצופי יעקב וזאת אות ח') כתב בענין ענותנותו של משה רבינו "סוד הענוה - דרגא דמשה, כמ"ש והאיש משה עניו מאד וגו' כי הוא זכה אליו, והיא כלת משה", ומתוך המשל שהמשיל הגרי"א חבר את ענותנותו של משה רבינו ל"כלה", למדים אנו על תכלית מדרגתו ומעלתו של משה רבינו ע"ה, שזכה והשלים את עצמו בשלימות מידת הענוה, ומכאן אותה מידה זכה לכל גילויי הניסים והמופתים בארץ מצרים, ואף נתינת התורה היתה על ידו מחמת מידת ענותנותו, ולכך נמשלה מעלת הענוה של משה רבינו לכלה, להורות כי בה נשלמה כל מעלתו. (כפי שנתבאר שם באורך, יעו"ש).

ונמצאנו למדים, כי מה שלא ראה משה רבינו את עצמו ראוי כלל לאותה שליחות מופלאה, זה עצמו היה סיבה לכך שכל שליחותו פעולותיו ודיבורו במצרים, כולם נתייחסו לקב"ה עצמו, ומחמת כן זכו אף המצרים עצמם לראות כי מעשיו של משה רבינו "אצבע אלקים" היא, וכי "יד ה'" היתה בס, והכירו כי לא משה רבינו עשה כל זאת כי אם הקב"ה בכבודו הוא שיצא ונלחם במצרים.

ונמצא כי ענותנותו היתירה של משה רבינו היא היתה השרוש לגילוי הנורא שהיה בארץ מצרים, שעל ידי כך יכירו וידעו כל הגויים כי מעשיו מעשי ה' הגדול והנורא המה, וכי השי"ת הוא העושה אותות ומופתים בשמים ובארץ, ומתוך כך שלא ראה משה רבינו את עצמו ראוי לאותה השליחות, הבטיחו הקב"ה שלא תהא השליחות שלו, אלא משל הקב"ה בכבודו ובעצמו, ומידת ענותנותו של משה רבינו הולידה את הגילוי הנפלא באותות ומופתים שעשה ה' במצרים, ומשם שורש אמונתם של ישראל, אשר יצאו ממצרים להיות לו לעם.

(המשך המאמר ברצות ה' ובלי"ג בשבוע הבא)

ידוע ומפורסם אצל תלמידי רבינו ראש הישיבה, איך ביטל רבינו את עצמו בתכלית הביטול בפני חכמי וגדולי הדורות, וכבר הזכירו מה רבות ונודאות, ואכמ"ל.

ואף בשנות חייו המאוחרות של רבינו זכינו וראינו איך טרח רה"י זצוק"ל בכדי להציע את ספיקותיו בפני רבינו מרן בעל בעל אילת השחר זצוק"ל, ואיך קיבל רה"י את דבריו מתוך אמונת חכמים טהורה כדברי אלוקים חיים ממש. וכמידת התבטלותו של רבינו רה"י אצל מרן בעל אילת השחר זצוק"ל. כך היתה מידת הערכותו של מרן זצוק"ל לרבינו, וכפי שראינו בדיוק לפני 11 שנה (בשבוע של פ' שמות בשנת תשס"ז) כאשר שרבינו בעל אילת השחר נאות להזמנתו של רבינו, והסריח עצמו ובה להיכל ישיבתו של רבינו שבמושב זרועה למסור דברי חיזוק בפני בני הישיבה, ובתוך דבריו הפליג במעלת רה"י זצוק"ל.

וכמה נאים הדברים שלפנינו - המדברים ממעלת מידת הענוה ובעוצם מעלתה לעורר בגינה ניסים ונפלאות בארץ - בימים אלו בהתקרב יום הזכרון השביעי של רבינו ראש הישיבה זצוק"ל, ובעמדת בתוך ימי השלושים של מרן רבן של ישראל בעל אילת השחר זצוק"ל. ויהי רצון שיהיו הדברים לעילוי נשמתם הטהורה, ולמראע ומשיב נפש לנוותרים, וזכה ללמוד מדרכיהם מחשבותיהם והנהגתם להתעטר במידת ההתבטלות והענוה, ולזכות להשגת מה באותה מידה מופלאה, המעטרת את בעליה בחן וחסד ורחמים בעיני אלוקים ואדם.

בחינת "שליחותו של מקום" בשליחות משה רבינו לפרעה

"ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים. ויאמר משה אל האלהים: ^א מי אנכי כי אלך אל פרעה, ^ב וכי אוציא את בני ישראל ממצרים" (ג' י"ג)

מתוך ביאורו של רש"י בתשובה שהשיב הקב"ה למשה רבינו על טענותיו בפסוק שאחר זה (פס' יב) למדים אנו כי שני חששות כלל משה רבינו בדבריו: האחת - שמא הוא עצמו אינו ראוי להיות גואלם של ישראל, ומפני כן יהא ניזוק בשליחותו מאחר והתנשא לעסוק בשליחות זו שאינו ראוי לה. והחשש השני שכלל בדבריו היה, שמא לא יצלח בשליחותו זו מאחר ואין בידם של ישראל זכויות ומעשים שיהיו ראויים להגאל בעבורם, ומפני כן לא יצליח בשליחותו.

והקב"ה השיבו על החשש הראשון באמרו: "כי אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך", וכמו שפירש רש"י (ט"ט):

"שאמרת מי אנכי כי אלך אל פרעה, לא שלך היא כי אם משלי, כי אהיה עמך. וזה - המראה אשר ראית בסנה - לך האות כי אנכי שלחתיך, וכדאי אני להציל כאשר ראית הסנה עושה שליחותי ואיננו אוכל, כך תלך בשליחותי ואינך ניזוק"

ועל חששו השני של משה רבינו, שמא אין בני ישראל ראויים ואין להם זכות ומעשים שבעבורם יגאלו ממצרים, השיבו הקב"ה באמרו "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה", וכמו שפירש רש"י:

"וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים, דבר גדול יש לי על הוצאתו, זה שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף שלושה חדשים שיצאו ממצרים"

והנה, המהר"ל בביאורו לרש"י (גור אריה ט"ט) מגלה צפונות בתוכן שאלתו של משה רבינו שאמר "מי אנכי כי אלך אל פרעה" ומה היה התוכן הפנימי של תשובת הקב"ה למשה, וז"ל: "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך, ר"ל שהשליחות הוא "משלי" כמו שאמר "לא משלך אלא משלי". כי לא היה מסופק משה ששלחו הקב"ה, רק היה מסופק אם השליחות הוא "משלי", כלומר - שיהיה הכל מאתו ויהיה עמו בשלימות, מאחר והשליחות שלו".

וביאר הענין נראה, כי שני מיני שליחות יש. יש שליחות אשר האדם פועל אותה בכוחותיו שלו, והקב"ה עוזרו בסיוע ממעל לתמוכו ולסייעו במפעלותיו. אך יש שליחות שאין האדם פועל בו כלל ועיקר, ואין פעולתו "משלו" כלל כי אם משל הקב"ה היא, וכל מעשה שליחותו נעשית על ידי השכינה הקדושה, ואין מציאות השליח הגשמי אלא כעין "ידא אריכתא" של הבורא יתברך המשלחו. השליח הלוה אין לו שייכות בעצם לאותה פעולה שהוא מעורב בה, ומפני כך גם אין לו לחוש שמא יגיע לו איזה נזק או פגע בגררת שליחותו, שהרי "יד ה'" הוא במעשה זה.

שתי בחינות במהות הנבואה שנמסרו למשה רבינו ולשאר הנביאים

וכעין הענין הנזכר במציאות השליחות לעשות את צויו ה', מצינו ג"כ בחילוקי מיני הנבואות שנמסרו למשה רבינו ולשאר נביאי ה':

יש והנבואה נמסרת לנביא לומר לישראל, אך הנבואה עצמו מיוחסת במידת מה לנביא עצמו, והיא המציאות הכללית שהיתה אצל הנביאים שנתנבאו בחלוס במראה ובחידות, ואחר כך היה עליהם לפרש את מראה הנבואה שנמסר להם, על פי השגתם ומתוך התבוננותם בפנימיות אותו חזיון שזכו לו (וכפי שנתבאר מלפנים במאמנו לפ' מקץ תשע"ה), אך יש נבואה שאינה מיוחסת לנביא עצמו כלל, מאחר וכל

אליבא דהלכתא

האם מי שהפסיד חלק מקריאת התורה צריך ללכת להשלים את מה שהחסיר

א. מקור החיוב לשמוע קריאת התורה

בגמ' בב"ק (פב, א) מבואר שהנביאים תיקנו עשרה תקנות, ומהם שקורים במנחה בשבת, וקורים בשני ובחמישי, אמנם הם תיקנו שיקרא אדם אחד ג' פסוקים או ג' אנשים כל אחד פסוק אחד, ובא עזרא ותיקן שיקראו ג' אנשים ועשרה פסוקים (נהגתם תפילה פ"ב ה"א) כתב שמשנה רבינו תיקן להם לישראל שיהו קורין בתורה ברבים בשבת ובשני ובחמישי, וכתב הכס"מ שם שזה כוונת הגמ' שהנביאים תיקנו, כיון שמשנה רבינו הוא הנביא הגדול וכל הנביאים שבדור בית דין הו', ועי' ברש"י (מגילה כא, א ד"ה בשני) ובר"ן (א, א מדה"ר ד"ה אלא שהכפרים) שכתבו שיעורא תיקן שיהו קורים בשני ובחמישי, וצ"ב הלוא זה תקנת הנביאים ועזרא רק תיקן כמה פסוקים יקראו, וכבר הקשה כן הברכ"י (סי קלה סק"א) ועי"ש שהאר"ך בזה.

וטעם התקנה התבאר בגמ' שם, שבמנחה בשבת תיקנו משום יושבי קרנות (וביאר רש"י ד"ה יושב) שהכוונה ליושבי חנות שכל ימות החול עוסקים בסחורה ואין קורים בשני ובחמישי ותיקנו בגללם קריאה יתירה, ובשני וחמישי תיקנו כדי שלא ילינו ג' ימים בלי תורה.

וכ"ז? בקריאת התורה של מנחה בשבת ושני וחמישי, ונחלקו הראשונים במקור הדין לקרוא בתורה בשבת בשחרית, מדברי רש"י (סוטה לג, א, מגילה יז, ב ד"ה בכל לשון) מבואר שקריאת התורה מדאו', וכתב הריטב"א (מגילה שם ד"ה הא דאמרין) שכוונתו לקריאה בתורה בציבור בשבתות וימים טובים.

אך התוס' (מגילה שם ד"ה כל התורה) הרשב"א (שם ד"ה לימא) התוס' שאנץ (סוטה לג, א) הסמ"ק (סי קמט) ותרומה"ד (סי קח) כתבו שקריאה אינה מן התורה אלא מדרבנן (לכד מפרשת זכור דהוי דאורייתא), וכן משמע מדברי הרא"ש (ברכות פ"ז סי' ב ד"ה והכתיב).

ולדינא כתב הב"ח (סי' תרפה ד"ה כתבו בתוספות) שודאי שכל קריאת בשבתות מן התורה כפירוש רש"י, אלא שלא היה סדר מיוחד לכל קריאה מלבד פרשת זכור ובא עזרא ותיקן הסדר לכל הקריאות.

אמנם השו"ע (סי' קמו סעי' ב) כתב קולות שונות לענין קריאת התורה, וסיים "וכל זה אינו ענין לפרשת זכור ופרשת פרה, שהם בעשרה מדאורייתא", ומבואר מדבריו שנקט ששאר הקריאות הם מדרבנן, וכן דעת הפר"ח (סי קלי סעי' ח) הא"ר (סי רפב סק"ח), ועי"ש שכתב שכן דעת המהר"ם מינץ (סי פח), וכ"כ הפמ"ג (אי"א הקדמה לסי קלה), וכתב שכן סתימת הפוסקים, וכ"כ הברכ"י (סי קלה סוסק"א), ועוד.

ויש לדון במי שהפסיד חלק מקריאה או שלא שמע כלל קריאה, האם מחויב ללכת למצוא מנין שקוראים בו את קריאה כדי להשלים מה שהחסיר.

ב. דברי הרמב"ן בדין קריאה אם היא חובת ציבור, והכרעת האחרונים בזה

והנה המשנה (במגילה כג, ב) מונה דברים שחיובם הוא בעשרה אנשים, ובתוך הדברים מונה המשנה אף קריאת התורה, וכתב הרמב"ן (במלחמות דף ג, א מדפי הרי"ף) שהמשנה איירי רק בדברים שהם חובת ציבור. ומשמעות מדבריו שקריאת התורה היא חובת ציבור. וכ"כ הר"ן (שם).

אמנם המהרש"ם (ח"א סי קעה, ח"ב סי צ"א) ובשו"ת אג"מ (או"ח ח"א סי כח) כתבו שאחר שחלק מאותם דינים המנויים שם קי"ל שאינם חובת ציבור אלא חובת יחיד (כגון לפרוס על שמע, שקייל שמותר לפרוס גם עבור אחד שלא שמע, כמבואר בשו"ע (סי סט סעי' א), ואין צריך לזה ששה כדעת הרמב"ן), ושוב אין להוכיח שהלכה כדעת הרמב"ן שקריאה היא חובת ציבור.

ומ"מ אף שאין להוכיח לזה מדברי הרמב"ן מ"מ מצאנו באחרונים שנקטו להלכה שקריאה היא חובת ציבור, כמבואר בשו"ת הרדב"ז (ח"א סי תקעב) בשו"ת גינת ורדים (ככל ב סי כ"א) ובשערי אפרים (לבעל המטה אפרים, שער ז סליט בפתחי שערים), וכן דעת הגר"א (עי' בפועלת שכיר על מעשה רב סי קעה, ובשו"ת בנין שלמה סי לה).

וכן נקט הביה"ל (סי קלה סעי' יד ד"ה אף) שכתב שאין חל על יחיד מצוות קריאה, ורק כשיש שם עשרה חל עליהם חובת קריאה, וכן בביה"ל (סי קמג סעי' א ד"ה בפתח) כתב שהוא חובת ציבור, וכן בביה"ל (סי קמו ד"ה ולקרות) כתב שלא ניתקנה קריאת התורה אלא בצבור דוקא [ועי"ש בהליכות שלמה (תפילה במילואים סימן יז) שכתב בשם הגר"ח מבריסק לחלק בין קריאה של שבת לבין קריאה של שני וחמישי, שבשבת הוא חובת יחיד ובשני וחמישי הוא חובת ציבור, ועי"ש שתמה מה החילוק בין הקריאות].

ג. דין יחיד שנאנס והתפלל ביחידות

ומבואר שקריאה היא חובה שנתקנה רק בציבור, ולפ"ז יחיד שנאנס והתפלל ביחידות אינו צריך ללכת לשמוע קריאה.

אמנם אף שהתבאר שדעת הגר"א שקריאה היא חובת ציבור, מ"מ עי' בתוספות מעשה רב (סי לה) שכשיצא הגר"א מבית האסורים קרא לבעל קורא שיקרא לפניו את כל הקריאות שהיו בדי' שבועות שישב בבית האסורים.

ובהליכות שלמה (פ"ב סעי' ו הע' 16) מבואר בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שהנהגת הגר"א שהשלים את הפרשיות שהפסיד, היא הנהגה רק למי שבדרגה של הגר"א.

ומטעם זה הורה הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שם) שבני חו"ל הבאים לארץ ישראל בשנים שאין קריאה, ומהפסידים שמיעת פרשה אינצריכים להשלים ולשמוע את הפרשיות שחסרו, דקריאת התורה היא חובת צבור (אמנם בשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סימן קמח) כתב שיש חובה על כל יחיד ללכת לשמוע קריאה, ומ"מ אם שמע קריאה ולא שמע חלקה כתב שלא הטריוורו לחזור ולשמוע שוב, וכדלקמן).

ובאופן זה שמפסיד קריאה מחמת שהתפלל ביחיד, נראה שצריך לקרוא את הפרשה מתוך חומש, ובעין המבואר במשנ"ב (סי קמג סק"ט) שכתב שבישוב שאין להם ספר תורה נכון לקרות מחומשים בלא ברכה שלא תשכח תורת קריאה [ועי"ש בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ב סי ה) שמי שלא התפלל בציבור, ידקדק לקרוא הפרשה בחומש שנים מקרא ואחד תרגום].

וכ"כ בהליכות שלמה (שם בהערה אות ט) כתב למי שהפסיד פרשה מחמת שהגיע מחו"ל, שישלים לעצמו בחומש.

ד. דין מי שהתפלל בציבור ולא שמע חלק מקריאה

ויל"ע אחר שהציבור התחייבו האם החיוב הוא על כלל הציבור, אבל על היחיד אין דין לשמוע, או שהחיוב הוא חיוב על כל יחיד ויחיד הנמצא בציבור, ונפק"מ במי שהתפלל בציבור ולא שמע את הקריאה, או ששמע את הקריאה ורק שלא שמע כמה תיבות האם צריך לחזור לשמוע קריאה כדי להשלים מה שהפסיד.

והנה בשבולי הלקט (סי' לט, הביא הבי"י סי' קמו) הקשה היאך התירו באופנים מסויימים ללמוד בזמן קריאת התורה (כגון כשיש עשרה והוא לומד בלחש והוא מהפך את פניו וכו'), הלוא גם הלומד מחויב לשמוע קריאה ואם ילמד לעצמו כיצד יוכל להבין מה שקורין, אלא ודאי שאסור אף לקרוא ד"ת.

ומשמע שיש חיוב על כל יחיד הנמצא בציבור לשמוע את קריאה, וכן מבואר בראב"ן (סימן עג) שכתב שבקריאת התורה הציבור אומר ברכו את ד' המבורך משום שיש חיוב על כל אחד לברך. ומבואר מדבריו שאחר שנמצא בציבור יש חיוב קריאה על כל יחיד ויחיד [ועי"ש בשו"ת הר צבי (או"ח ח"א סימן נח) מה שכתב בזה].

וכן נראה מדברי השל"ה (בהנהגותיו לספר ישי נחלין, הביאו בשיח הלכה סימן ו הע' ז) שכתב "שאם לא שמע אפילו מילה ואות אחת לא יצא ידי חובת הקריאה כלל". עכ"ל.

ובביה"ל (סי' קמו סעי' ב ד"ה ויש) הקשה את קושיית שיבולי הלקט הנ"ל, כיצד מותר ליחיד לגרוס בלחש אחרי שגם הוא מצווה לשמוע קריאה, וכתב שמצא כן בשיבולי הלקט שהקשה כן, ומטעם זה כתב לחדש דמיירי ביחיד שכבר שמע קריאה, ואח"כ הוכיח מדברי השו"ע שלא כדבריו, ונשאר בצ"ע.

ומבואר שאחר שהיחיד נמצא בציבור יש עליו חובה לשמוע את הקריאה, ולפ"ז אם לא שמע מילה אחת צריך לחזור ולהשלים מה שהפסיד, וכ"כ בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סימן מ אות ד) שהחיוב הוא על כל אחד ואחד ועי"כ מי שהחסיר אפי' אות אחת מחויב ללכת ולמצוא מנין אחר שקוראים בו את קריאה כדי להשלים מה שהחסיר.

אמנם דעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה פ"ב ה"א) שאף אם החסיר מקריאת התורה אינו חייב להשלים ולשמוע קריאה אחרת, אלא שכתב שצריך לשמוע הלאה. וכן דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (אבני יפה תפילה פ"ט אות נט), וכ"כ בשו"ת ציץ אליעזר (ח"א סימן ה) וכ"כ בשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סימן קמח).

ה. האם מותר לשמוע קריאה תוך כדי שמתפלל

ולפ"ז מי שהתפלל ביחידות והפסיד את קריאה, אינו צריך ללכת לשמוע קריאת התורה במנין, אלא שאם התפלל בציבור נח' הפוסקים האם צריך להשלים מה שלא שמע, ולפ"ז יש לדון במי שהגיע לביה"כ ואין לו זמן גם להתפלל בציבור וגם לשמוע קריאה, האם יכול לשמוע קריאה תו"כ שיתפלל.

והנה באורחות רבינו (ח"ג ע"ג רטו) הביא שהגר"ח קנייבסקי שליט"א שאל את החזו"א במי ששמע קריאה בעודו מתפלל אם יצא, וענה לו שיצא אבל אין לעשות כן.

ויל"ע האם אף כשמתפלל שמו"ע רשאי לשמוע את קריאה, ועי' בהליכות שלמה (שם ח"ד) שאין להפסיק באמצע שמו"ע כדי לשמוע קריאה, כיון שאין ראוי לעשות הפסק גדול כזה באמצע התפילה, וכ"כ בשו"ת תשובות והנהגות (ח"ב סי' ע) שאינו ראוי להפסיק באמצע שמו"ע לשמוע קריאה.

ועי"כ מי שאין לו זמן גם להתפלל וגם לשמוע קריאה, אם יכול לשמוע תו"כ אמירת פסוקי דזמרה וכדומה אף שאין ראוי לעשות כן מ"מ יוצא בזה ידי"ח, ואם אינו יכול לשמוע תו"כ אמירת הפסוקים, נחלקו פוסקי זמנינו בזה, בשו"ת מנחת יצחק (ח"ז סימן ו) כתב שתפילה בציבור קודמת לקריאת התורה. אך בהליכות שלמה (שם ח"ב) כתב שקריאת התורה קודמת לתפילה בציבור.

כתב ע"י הרב מ. י. פ. שליט"א